

T

TAK

Kada bi god Milanov prijatelj, onaj s tirecima, poslije trčanja za leptirovima, poslije biranja koji će cvijet ubrati i odnijeti na presovanje, kao što Semoljčad u Školi godinama čine, poslije zavirivanja u svaki izvorčić, u svaki potok i brzarske virove, u ribnjake, u perila, u pojila, poslije zamatranja svakog lista u Gori, a ima ih cijeli živistijan, poslije svega što mu je dan od rasvita do zvijezde punilo, kada bi god došao ovdje, pred našu kuću, na kamenu stolicu koju je očev otac dvanaest godina glijetima klesao, s naslonima za ruke i uzaslonjačem za leđa, redovno bi prikupio debele nožice i čvoraste vene po njima, uzeo putijer vode, popio ga i rekao: *Tak!* Poslije redovno kažemo za kamenu stolicu – Tak.

TALI

Niko se osim semoljskih očiju na njih nije ispeo. Vazda su u tmuni. I kada se s jednoga kraja presijavaju na suncu. Visoki klikovi, sami, glatki, bez travke, od naročitog kamena, nedokučeni. Pričali su da je nekakav (onaj iz smišljenica) krenuo da se ispenje na najniži talski vrh, na trupinicu od Tali, pa kad je zakoračio, prolomila se cijela vala, zaškripalo kamenje, zapijukali orlovi, zavijali vukovi. Ništa nije prestajalo dok se namjerenik nije vratio. I danas od velikoga loma i škamuta Tali odliježu. Do toga puta u njima je bilo mirno, *bez glasa i java*. I danas, kada neko hoće u zabranjeno, kažu mu da će se provesti kao onaj kada je kročio na talski kamen.

TAMNOVO

Samo će ti se, ako ga pogledaš, reći. Diglo se pored Gore, na samku. Kao da si veliki čupak crne vune bacio. Tako se čini iz daljine. Ne može mu se niko primaći. Sa svake strane po litica, među njima zaravan, tavanjak na koji je vjetar donosio pomalo zemlje i četinarskog sjemena, pa se na tavanjku diglo Tamново, tamni omar koji, reklo bi se, ne odrasta, ali i ne urasta. Kunu se Semoljani da su ga onolikog zatekli. Sam je, nad njim, u litici, na vrhu, bio krstasti bor, pa su ga mećave obalile poslije zemljotresa. Pomjerile ga iz temelja. Lako ga je bilo srušiti. Još traje luč od njega. Ispod Tamnova donosimo zublje. Teško bismo vatru propirili da nam nije njih. A iz Tamnova ni treštine. Samo pitanje: *Šta li je u Tamnovu?*

TANDARIJE

- Pominjao si tandaru?
- I sa njom mandar.
- Nijesi rekao da tandaraš.
- To ćeš ti i još poneko.
- Ne može se naći toliki tandarać.
- Čini ti se.
- Ćuti! Davno li je bilo a!
- Da si bio s njima...
- S kim?
- Sa Semoljanima.
- Kad?
- Kad su slušali kako tandara.
- Šta?
- Kamenje niz gole vrleti.
- To ne prestaje.
- Stoga su Tandarije.
- Sve se udvojilo.
- Kako?
- Nešto ti, nešto Tandarije.

TANJIČ

Počinje da pada snijeg. Klapusa, po svom adetu. Zatrpava semoljska imena. Da li ćemo ih, pokrivene, prepoznati? Hoće li imena biti drukčija? Kako će izgledati naša Tanjič, u sredini, više ceste, do potoka, onamo gdje je davno, kada se moralo orao Božidar Semoljac, a ti išao pred jarmom, držao ljukač i povodac u ruci, preplašen, slušao kako orač psuje, ljut na Tanjič?

Možeš li danas, poslije toliko godina, ponoviti kako je pitao ore li se Tanjič *raonikom ili noktom*? Može li tanak snijeg na Tanjiči pokriti tvoje sjećanje i plitke brazde u koje se jedva zrno ustavljalalo?

I dalje pada snijeg. Prima se kao moja pitanja bez odgovora.

TARABOŠ

Pročitaj spisak Semoljana koji su izginuli davno, u *skadarskoj klanici*, u otimanju Taraboša, osmatračnice o kojoj se odviše zna, a o kojoj niko ne može da kaže drugo osim da je tamo dosta mladosti nestalo. Čuvaj se, nemoj na malom prostoru o važnim istorijskim događanjima. Svemu treba naći mjeru i priliku. Odigni kapu kada počneš da iščitavaš imena. Uljezi u priču gologlav.

Saslušaj kako su gore, na sjeveru, u srpskoj čitaonici, ravangradskoj, oni koji su slali preoblak i drugo, u noći dok su ispijali bijela vina, veseli, čim su čuli da je Taraboš pao, da su ga Semoljani oteli, u Balkanskom ratu, poslije krvavih dana, odmah su Ravangrađani izašli na prostranu krovnu terasu, na zgradu čitaonice, i rekli da će se od te noći terasa zvati Taraboš.

TARAKAČA

Dok je bila neudata i mlada, u samku, ponekad, ispod čemбера, tihano, bojala se da ko ne čuje, pjevala je neku prostu, njoj milu pjesmu koja je počinjala riječima: *Tara, tara...* Nije to bilo ime ni gore ni vode. Bilo je ponavljanje prve polovine Tarakače koju je svakog ljeta obilazila s istim pomislama. Kako je Tarakača duboka kamena jama, uska, pri glavici, opkoljena dokoljenama u proljeće, kako je niza nju dugo letio bačeni kamen, kako je udarao o obje litice, *tarakao, činio tarak*, tako je ona, neudata, mlada i sama, jednako, u svakom dolasku na Tarakaču, pomišljala da li da baci kamen ili da baci svoje čekanje u bezdanicu. Na kraju je bacila oboje. I danas zajedno tarakaju niz Tarakaču.

TATABIJE

Na zaravnjeni i mavenkasti krš, kraj vodopada, na malu vlak, plitku i ušinganu, sakrivenu u međama, koja se niotkud ne može vidjeti, mora se u nju, bušimice, dolazio je tatabit, tamoon, dosta mu je toliko, njemu niko ne dodaje, on sam uzima i nosi. Noću, po magli i snijegu, po ovakvom danu, kada ne bi *čojak ni pseto išećera u prekuću*, donosio je sindžire, pripone, verige, šporetska kola, kablove, bradve i sjekire, kosijere, tesle i šaramane, sve što je dipio, i krio u međama na kršu kraj vodopada, dok ga nijesu sačekali i gurnuli niz krš, pored vodopada, niz Tatabije, da se tatabit više ne vrati.

TATRENIK

Od kuće s troja vrata, za trojicu braće, zidane crvenim beširskim kamenom, na zatraviči više omarića i potoka u njemu, kod česme koja se računa u najbolje semoljske vode, od kuće koja je izdijeljena na sobe i sobičke, od nje okreneš lijevo (kada se od Gore gleda), širokim putem, davno zakopan i utaban, maljevima, maljicama, svačim, razmineš (mogao bi drukčije reći, ta ti se omiče, a nije jedina) bukovi čečarić, okreneš dnom ornica koje su davno zalivađene a još nijesu otrijebljene, upraviš putićem povrh kuće koja je niža od one koju si ostavio, ali je od istog kamena, iz istog majdana kao i tvoja svaka što je, pa izbiješ na nekadašnje guvno, sjedeš gdje je bio stožer, utatriš, ne trepćeš od miline šta se otvorilo pred tobom, cijela semoljska uvala, pa ostaneš na Tatreniku dok te ne uhvati noć.

TELEĆAK

- Kod slične sam te ukorio.
- Znam.
- Na isti kalup.
- Znam i to.
- Iskaltile ti.
- Možda.
- Natrpavaš kao pred smrt.
- Njima i jeste.
- Bi mrca da oživiš.
- Nijesu nestale ako su upisane.
- Mudrujemo.
- Po navadi.
- A šta će ti Telećak?
- Da ih spratim.
- Ništa neće pomoći.
- Siguran si?
- Jesam. Nemaju čobanina.

TEPSIJA

Zimi su, gledao sam, u velikoj sobi, lijevo od ulaznih vrata, s portika, iz dugačkog šporeta, iz njegove pekare, vadili okruglu, na Gabeljniku svakog proljeća krpeljenu, evo *voliku*, niko nije toliko zauzeo odjednom, vadili su tepsiju, po dvoje, vrelu, s krpama oko nje, s pitom-koturačom, od site, od bijeloga, kupovnog brašna i od sira i skorupa, njinoga. Pa bi pitu, noževima, ruskavo, do teneće, na četiri dijela. Pa bi suruljake u šake, iz jedne u drugu, da se ne opeku, puvajući. Pa bi sve opuvali kao onaj što čita i šeta.

Ljeti su, dolazio sam, išli na ravnu glavicu više kolibe, više Ploče, na okruglu i duboku kamenicu, punu vode, punu kišnice, išli su na Tepsiju, iz Tepsije donosili vodu, kuvali je s pepelom, kao i vazda što se cijed sprema, pa *izmivali glavu* cijedom, jer *ništa od toga nije zdravije*, jer im je zdravlje u tepsijama.

TEPČAR

S Tepčara se vide Tepca. Iz Tepaca se vidi Tepčar. Možete da birate. Ako ste gore, na Tepčaru, a nijeste vični visinama, a odavno nijeste na najviše kote, može vam se samantati u glavi, može vam se kamen izmicati ispod nogu kao da ga nema, kao da tone u nevidjelicu, možete se struniti, možda ćete ruke na oči pa da ne znate šta se može i dokle se može. Ako ste dolje, u Tepcima, ako ste sišli do rijeke, na lugove pod crkvom i spomenicima oko nje, ako nijeste vični dubinama, može vam se učiniti da ste sišli na dno

Zemlje, da ispod vas nema nijedne kukale, može vam se prividjeti da tolikog zaklona nema pod drugim planinama, a to će vam malo ko posvjedočiti, jer je malo ko dolje slazio, jer malo ko ozdolj izlazi.

TETREBNICA

- Koliko je dva i dva?
- Četiri.
- Koliko je tri i četiri?
- Sedam.
- Koliko je osam i dva?
- Deset.
- Koliko je sedam i pet?
- Dvanaest.
- Nije, tetrijebu!
- No koliko?
- Trinaest.
- Upamtiću.
- Hoćeš, conjak!
- Hoću.
- Nijesi ti za školu.
- Nego?
- Za Tetrebnicu.
- Na oca sam, tata.

TIJENTAČA

Dok smo na Svrčkim barama, na Skočnu, na Bokvici, na semoljskim katunima, ljeti, kada no ljeti, ovo mi je odvišno, lako bismo da je samo ovo, *ne bi se namrdio*, često se namaljamo na Tijentaču. Zgodno nam ozgor, osvojimo s ravnine, zaskočimo je, i ne znamo koliko smo se ispeli dok nam se ne ubeči dubodolina od Tali do Gradišta. Kada hoćemo da se raželimo kopnine, kuća i voćnjaka, svake umnine koju snijeva ko je god izdigao u studen, odemo na Tijentaču. S Tijentače dozivamo, *žile po vratu*, a ako nas ne čuju, isturimo po nekoliko metka.

I dovijek, otkako smo se ozvali, oni koji su na Tijentači misle da je ljepše onima što su u župnini, a oni ozdolj misle da su se usrećili oni koji su na Tijentači. Isto misle i kada zamijene mjesta. Samo je Tijentača na svome.

TIMARNIK

Onu o Tepčaru još jednom pročitati. Ako je zanimljiva, ako nije otišla niz vodu, ovamo se, na Timarnik, vratiti. S njega, dosta nižeg od Tepčara, sjedeći, osmatrati. Možda će se nešto drukčije pojaviti. Nikad se ne zna šta će iz Gore izbiti, jer se nikad ne zna šta će u Goru uljeći. S ovakvim sumicanjima prekinuti. Lijepo je pod Timarnikom, reći. Na dnu je crkva, na stijeni, viš pjenušave Bukovice, pokazati. U stranama obješene kuće, pod lučevinom, pod cijepanom jelovinom, pod sivom i crvenom lastrom, prebrojiti. Da su tu nekada age i begovi timarili jaićake i na njih se s binjiš-kamena peli, trbati, *turban po glavi*, pomisliti. Pod stijenom zatvorenu školu, okrečenu, udešenu, bez đaka, u ogradi, ožaliti. I tome ništa ne dodavati.

TIMOR

U zimskoj noći, pri lampi s gasom, u stolovači kraj šporeta u kojem su *buktale ćepanice*, pomičući debele čarape da mu ne prisvjede, zamišljen i nagluv, slušao je kako mu sin ponavlja recitaciju, galameći i kako siječe riječima *Oro gnjezdo vrh timora vije*. Mislio je Semoljanin da se u školi samo *Vijenac* uči naizust, da nema drugog pjesnika osim Njega i da su sve pjesme koje nijesu Njegove, pokušne pjesme.

Kad mu je sin kazao da nije tako, da deklamovani stih nije iz *Vijenca*, da ga je napisao drugi, njin, o nama, o semoljskom vojvodi koji *obnoć grede a obdan počiva*, prurušen kao da se stidi onoga što ga je proslavilo, Semoljanin je začuđen pitao:

Kako je on, okle sebe, mogao videti naš Timor i orlove u njemu? Neka to pričaju nekome drugome. Petlju ne davam!

TINTAČA

- T.
- Ti.
- Tin.
- Tint.
- Tinta.
- Tintač.
- Tintača.
- Tintara!

TINJIK

- Jesu li još nešto?
- Šta?
- Bacili.
- Kuda?
- Niz Tatabije.
- Jesu.
- Lame?
- Da.
- Lonce?
- Da.
- Zagrljaše?
- I njih.
- Bakrene kotlove?
- Svaki.
- Je li tinjikalo?
- Tinjiče i danas.
- Po tome je Tinjik?
- Po tome.

TIČARICA

Tičarica je glavica pod našom pojatom, blizu kotara i sniježnice, nakapljena, s očima od gnijezda. Pod busikama, u malim zaklonima, kao u pregrštima, u čašicama, umotavaju i sastavljaju krugove od slamki, strpljivo, iz ljubavi. Snose jaja, najčešće petoro, ukruže i njih, nalegu se, čekaju ptiće. Kada je mirno, bez vjetra, bez kiše, čuje se iz Tičarice kako pilad dozivaju i kako su im se majke uskosile. Nesmirljivo pijukću da bi nemilnika uplašile. Naša Tičarica po cijeli dan cvrkuće. Nagnala je i nas da isto radimo.

TIČIŠTE

- Ima ticati.
- To je dodirivati.
- Ima ticanje.
- To je dirkanje.
- Ima tica.
- To je ptica.
- Ima tić.
- To je ptić.
- Nema ticanja?

- Ticalište.
- Nema tica?
- Tičište.

TIČNIK

To je visoko, u Gredi, na puškomet od naše kuće, na sunčanoj strani.

Ima pećinice u nizovima, kao rupice na slavskom kolaču, a iz njih dolaze ptice, viju se i vraćaju se.

Često ih gledamo kako jatimice zamiču preko Gore kao da su se na nekoga naljutile.

Nijedna se ne odvaja, svaka u jatu ima svoje mjesto, svaka drži svoj pravac.

I kada idu u jesen i kada stižu u proljeće.

Kako je lijepo kada dolijeću, kako nije kada odlijeću i kako im se gnjezdarnik lijepo vidi u prvim slovima!

TOVARNIK

Pogledaj je li sturio snijeg u Tovarnik. Ako je tamo, neće prestajati do Nikoljdana. Spušti se niz omar, pazi da se ne odvujaš, omazno je u šuškoru, odleti čeljade u koliko si rekao *prag*, dostina je, u ove *dnevi*, *tudije*, *pa ni jaog majko*. Najbolje ti je da zađeš, brijegom, ispod stuba za struju i trna kraj njega, na prslu ploču, pa okukom, ispod Tanjiči, na nju se nemoj obrtati, kao da je nema, šta će ti ona. Siđi na dno omara, na zaravan pod javorom uz koji slažemo tovarnice kada ih iscijepamo ili išegamo, tu. Osmotri, promrsi, nešto učini što prije nijesi, na Tovarniku, gdje tovarimo drva *na dvije soe*, na praće koje vise niz samar. Vidi je li sturio snijeg u Tovarnik.

TORINE

- Okopni?
- Zemlja.
- Iskopni?
- Snijeg.
- Na zemlji imena.
- I na snijegu.
- Na zemlji dok je zemlje.
- Na snijegu dok je snijega.
- Kad ode snijeg?
- Ode i ime.
- Recimo?
- Prtina.

- I još?
- Torine.
- Nema snijega.
- Nema prtine.
- I nema Torina.
- Ostanu trine od sijena.
- Samo to.
- I ovo.

TOROVI

Torove ostavi njemu. Namršti se kada ih neko pomene. Vрати mu se dan, velikogospojinski, kada se ide na vašir, na Korita, kada se biraju zrele voćke i one koje su na polici, kada se okupi semoljski svijet, željan da zapjeva, ispriča šta je čuo za *nemoj ovo nikome*, da se nekome osveti, da javno kastiga ko mu se zamjerio, jer se ne broji udaranje ako ga niko nije vidio. Vрати mu se kolo pod omarom i njegova jedinica iz matematike, na popravnom ispitu, zbog koje mu je otac rekao da će mu vašir biti u Torovima, da će vazdan ljese prenositi i tor sastavljati, da će ga *puštiti samo u regrute*.

TRAP

Slali su ga zimi, po snijegu, čim tane, čim se razdani i prestane mećava. Govorili bi mu da uzme mali čuval, kupovni, mrežasti sa dretvom na vrhu da se može smrskati i svezati, da se dobro obuče, da pritegne obuvače i kajiš, da sveže kapu pod grlom ili da je pritegne zavijušom, da mu nešto ne bi ostalo u Trapu, u kumpijerima. Učili su ga da polako vadi svaku prnju, svaki zatiskač, jedan po jedan, kao što je turen, u proskok, u mali kameni otvor, da ne bi studen. Zborili su mu da se sagne polako, da pazi dok se uvlači, da ne bi tepelukom u mali volat i da ne bi koljenom u ploču, da tako uljeze u okrugli i duboki Trap, davno ozidan, u zemlji, pod Kućištem, za zimovanje kumpijera. Prijetili su mu da će ga *jad snaći* ako sve ne začepi kao što je bilo, ako i najmanju cvirinu nađu, oni ili mraz prije njih.

TREŠNJEVIK

Široki dugački zid odvija našu livadu od gore i trnja ispod nje. Kada sam rekao *livada*, htio sam da se vratim i promijenim riječ, da kažem objašnjenje, ali znam koliko bi bila dosadnija priča o putu koji je *livada* prošla od krčenja do oranja i od trijebljenja do kosidbe. Znam, jednako, da to ni mene ne zanima. Znam, da ponovim, možda ću nekoga ubijediti da je doista tako, da je livada Trešnjevik, a da na njoj nema nijednog trešnjevog stabla. Možda su rasle oko zida? Možda ih je bilo ispod omara? Možda su

posječene da od njih prave čibuke? Ništa o tome nijesmo. Niti sam pitao, niti je neko mario za trešnjeva imena. Da mi nije otišao Dušan, da nijesam odocnio, odgovor bi bio gotov. Nije ovo jedini Trešnjevik bez trešanja.

TREŠTENOVO

- Sijeva svjećica.
- Nijesam toliko...
- Opominjem te.
- Ne moraš.
- Moram.
- Što?
- Visoko smo.
- Bojiš se groma?
- On samo visoko gađa.
- I ovdje?
- Kao nigdje.
- Pamtiš?
- Pamte i pričaju.
- Kako?
- Da je ovo Treštenovo, da je ovo brdo u koje najčešće udara, da ga je treštilo kao nijedno, da će ga i sada treštiti...

TRNJE

Nema semoljskoga imena, ni će ga biti (ima, eto, barem nešto o čemu ne moramo nagađati i radi čega ne moramo prizivati proroke), nema drugoga imena koje se toliko diže, obnavlja i širimice raste kao što je Trnje.

Semoljani su zaturili glavu, nakrivili se kao da su obilježeni, pa okrenuli, a iza njih krekaju, kao nikad, dolaze po svoje, dočekali da se osвете, zapalo ih da vrate za svaku bodlju, za svaki obrani šipurak.

Diglo se Trnje gdje se nekad na vjetru previjala pšenica. Diglo se Trnje gdje su nekad denuti plastovi. Diglo se Trnje gdje su bile kuće. Diglo se Trnje gdje su nekad ostavljane imenice. Sada su semoljska imena zmije u Trnju.

TROGLAVA

Imamo Troglavu i jednu priču o njoj koja kaže šta se vidi čim neko dođe u Pribranke, na Tičiju glavicu, na Bandijernu, u Savića sniježnice, u Kričačko polje, *bilo đe*; koja ne izmišlja da je nešto došlo pa jednu utrojilo, jednu glavicu na tri jednake glav-

ice, u vrhovima odvojene, pri livadama povezane, u sjever strme, u jug obravne;

koja pokazuje da je takva Troglava na međašu, da je ispod nje njino a više nje naše, da se kunemo u Troglavu kada nećemo u tuđe, u nečije, u zabran;

koja veli da je Troglava lijepa, ljeti, travna i pod busikom, da je jezna, zimi, ometena, u ledenicama, koja se uplašila zime i utekla s Troglave.

TROGLA

Ima tri grla. Imamo tri priče o njoj.

Prva kaže da je Trogrla valovita livada, planinska, katunska, na kojoj su kotar i kolibe zajedno, i sniježnica pored njih, i korito na šindri s privezanim saplakom, da se odatle vide tri ždrijela, tamo i onamo, tri uska grla.

Druga kaže da su u Trogrli, u njenoj zapadnoj vrtači, u kojoj rastu lincure, pri glavici, u travi, tri male jame, jedna pored druge, kao tri pištaline, kao tri jednake stidnice, kao tri kamena i uska grla.

Treću tenta Ono Malo kako je nekad došao Marko, opet na Šarcu, pa Šarac skočio sa Skočna na Skok, pa okrenuo naviše, pa ga dočekala stijena, pa on sabljom otvorio Prosječenicu, pa Šarac iskočio na livadu, frknuo na usta i obje nozdrve, pa zato Trogrla, jer je probio tri grla.

TRPEZA

Kao ona, lučeva, pored kreveta u kojem spavam tridesetak, možda i više godina, dosta ih je nebrojenih, brze su, ne možemo ih umotriti (*ko bi rekao*), kao moja koju sam spasio kada su stare stvari bacali niz omar ili na vatru, koju sam uzeo, žutu, okruglu, s jednakim dugama, s koje smo se podigli, oko koje smo se skupljali kao *tići u gnijezdu*, vikaše mati.

Kao što je pored moje uzglavnice, pod prozorom, pod satom, knjigama, tašnom i ponudama za jutarnje *otiranje usta*, glatka trpeza, tronoga, tako je gore, na Gredi, na gredskoj srijedi, prema nebu, napremase, okružena kamena Trpeza, velika, na kojoj ostaje snijeg do Đurdevdana, na kojoj se skupljaju ptice, u jatima, pred odlazak preko Gore, dolje, i poslije dolaska preko Gore, ozdolj.

TRTORINA

Tek, malo prije, dok sam pominjao stare stvari, došla mi je istina da Semoljani imaju najviše onog što je za bacanje. Plašim se natrpavanja. Ne bih se vidio ako stoti dio donešem, ovdje. Lako je za mene. Već se ne vidim. Mislim o vama i onome što mi je došlo o Trtorini, jer da nemaju imena za bacanje, da im ne prelijeva, da su inokosni i sirotni, da im nije tolikog berićeta, ne bi niza stranu koja nije za pašu, ni za kosidbu, ni za jazavca

da se sakrije, ni za zeca da potrči u strahu, koja se otrla kao da je nije bilo, ne bi Trtorinu bacili niz takvu stranu.

TUVIJER

U procijepu, kraj potoka, kod Prijelaza, u osojniku, pod Kukom, zadugo, niko ne umije reći koliko, rastao je široki bor, pa ga jelo vrijeme, pa ga jela vlaga, i svaka nevolja, najviše urvovi kada polijeću, niz jažvu, pa je tuvirao (jedva se držao, trunuo, otpadale mu grane, osipala mu se svaka zublja, ljuštio mu se lub, sišao *ninašto*, krivio se, kao da ga je majasil-ska bolest napala, čilio kao da je od tamonjega obolio, tugovao za sobom i tugu širio oko sebe), pa je poslije tuviranja nestao, nema ni krljice od njega, sve strunulo i saždiveno, ali traje njegovo ime, traje Tuvijer, u procijepu, kraj potoka, kod Prijelaza...

TULJCI

Jesam, sjećam se, a nije bilo skoro, ima mu nekoliko godina, tada sam iz autobusa vidio prošarice na nebu pa mi se učinilo da se semoljska zemlja ispela gore, da je ponebesala, tada sam se noću vraćao kući. Jesam, pred stotinjak slušača, mirnih, nakevešenih, kao da ih je neko doveo i postavio na male stolice, u potkrovlju, u neprovjetrenoj sobi, u gušilu. Jesam, rekao sam, u dugačkoj rečenici, tada sam volio zapete, nijesam podnosio tačke, da su njegovi stihovi gusti, da su utuljčeni, da su kidisali kao žedni na lokvu. Jesam, priznajem, ako ima vajde, pohvalio bogdanske pjesme koje se zamotavaju u kančela, beskrajna. I jesam, kasnije, čuo njegova pitanja:

Zašto si rekao da su se moje pjesme utuljčile? Zašto si me namučio odgonetanjem? Jesi li čuo da u mojoj Ograđenici ima sitno, neodraslo i gusto trnje? I znaš li da su to Tuljci?

TUNJOMIR

Obradovao sam se tvojoj knjizi. Možeš biti siguran u naklonost koju imam za takvu književnost. O tome ne treba dugo. Već sam ti sve pritvrdio.

Ali, šta se desilo? Imam običaj da otvorim knjigu, onako, gdje padne, odumice, i da odatle odvadim poneki red. Tako i ovog čitanja. Kad onamo, *imam šta vidjeti, ni manje ni više* no Tunjomir. Čim sam mu ime vidio, istog trena me uhvatio drat, kao da sam se obreo u tunjomirskoj pećini, u ledenicama, kao da sam opet zagrentao u tunjomirsku goru, ozgor, s Kostom Semoljcem, kada smo jedva skapulali kod Dare, okopijerili se i zamakli uz rijeku, strmom kopninom. Čim sam pročitao naslov priče, uvukao sam ruke u džepove i sio kod šporeta s navardanom vatrom. Još mi je zima od Tunjomira.

TURALICE

- Da se turamo?
- Ne čujem.
- Da se turamo?
- Ne razumijem.
- Nijesi se turao?
- Nijesam.
- Ne znaš šta je turanje?
- Ne.
- To je bacanje kamena.
- Kako?
- S ramena.
- Gdje ćemo?
- Na Turalice!

TUTMUŠA

Pade mi na um, ovog časa, kako smo u Školi, dok su nas gonili da čitamo debele knjige, dok su nam zborili da je *roman velika rijeka kao naš Brzar*, kako smo trčali i hvatali događaje, pamtili imena likova i njine svojtluke (umalo ne rekoh njina svojstva, a to bi otišlo sporednicom), kako smo preskakali stranice na kojima su *opisi prirode*, o kojima nas nijesu pitali, o čemu su i nastavnici uzgredno, *slike su žive, pejzaži su vanredni*, tako i još ponešto, pa sam se nauzeo straha. Prvo, da moram *ćim prije* (kako bi kazao Voljeni vođa) reći da je Tutmuša omar, četinarski, pod Vizirom, da je Tutmuša gotovo neprolazni čečar u kojem se ne vidi dalje od trepavice. Drugo, možda još uvijek čitaju, ako čitaju, kao mi nekad, s preskakanjima *opisa*, pa će mi cijelu knjigu *preskočiti* i ostaviti je u Tutmuši.

TUŠNJAK

Idi u *Sedrnik*, nećeš zatrajati, ispričan je brzo, bez opisivanja i dodataka, go razgovor, kako ti se uobročilo, i kako ti se po prilici dopalo. Vidi šta je učinio semoljski vojvoda ako nijesi upazio, ali donesi samo tri riječi: sedra, siga i tus. Svaka isto kaže. Svaka je iz istog majdana. Jedino je majdan mijenjao vlasnika. Zato je ime trojako. Kada dođeš, reći će ti se samo da to u semoljskim predjelima nije neobično, da je svaki vis i svaki do, i sve oko njih, da je sve u više biračkih slika, da biranje nije po ljepoti, uvijek, no po rijetkostima, stalno. I reći će ti se da je u Tušnjaku vađen tus, kao i u Tušinji, dok su zidani manastiri. Počini na Tušnjaku i pogledaj dolje, duboko.

– odlomak „Semolj zemlje“, azbučnog romana o 909 planinskih naziva –